

■ Неасабісты суб'ектыў

СЛОВЫ ПРА ЧАЛАВЕЧНАСЦЬ

Мы або людзі, або — не. Сярэдняга не бывае

У калегі на мінулым тыдні скралі грошы. Цынічна і бязбожна — у царкве. Жанчына прыйшла туды ў вялікім горы — памерла маці, трэба было купіць усё, што належыць, для пахавання. З сабой былі ўсе грошы, што нябожчыца сабрала на чорны дзень, амаль паўтары тысячы рублёў. Іх і пацягнуў нейкі недавярак проста з не зашпіленай у разгубленасці і распачы сумкі...

Дасведчаньня прафесіяналы, чья работа зладзеяў лавіць, кажуць, што ёсць такія адмысловыя «спецыялісты». Сваіх ахвяр яны знаходзяць у храмах, у пахавальных канторах, на могілках. Гэта лёгкая нажыва: людзі, якія страцілі сваіх блізкіх і занятыя жалобнымі турботамі, маюць пры сабе значныя сумы грошай і нярэдка зусім не думваюць пра іх захаванасць, бо і розум, і пачуцці ў такой сітуацыі зусім на іншае скіраваныя. Але ж кім трэба быць, каб рука пацягнулася той кашалек з сумкі ўзяць?! І як пасля спахываць тое скрадзенае?!

Пытанне з разраду рытарычных і філасофскіх, і задаецца яно на працягу, напэўна, не аднаго стагоддзя. Іншая справа, што сёння, як бы там ні было, у нашым грамадстве словы «чалавечнасць» і «спагада» — не проста словы, мы верым, што менавіта імі кіруюцца нашы суграмадзяне ў сваіх учынках. Таму, калі сам або хтосьці з тваіх знаёмых сутыкаецца з праўленнем кардынальна супрацьлеглага, — проста ўпадаеш у ступар. І пачуццё, ведаецца, такое паскуднае пачынае ў душы скрэбіць — недавер да ўсіх, хто побач. Да кожнага, хто ідзе з табой па вуліцы, едзе ў метро, стаіць у чарзе або моліцца ў храме. Не дай Бог жыць на зямлі з такім пачуццём.

Але бывае і наадварот — з'яўляецца раптам у тваіх жыцці нехта, каго ты яшчэ ўчора зусім не ведаў,

але менавіта ён у адзін момант вяртае табе веру ў людзей увогуле і ў кожнага асобна. Я не буду нават спрабаваць перадаць тую распач і адчуванне незваротнасці, калі, вярнуўшыся з горада дадому, убачыла, што з сумкі знік тэлефон, на якім былі запісы голасу і відэа самага дарагога ў жыцці чалавека, якога ўжо няма і ніколі не будзе побач. Тэлефон быў стары, наўрад ці хтосьці паквапіўся на яго, калі тут жа ляжаў сучасны смартфон. Значыць, згубіла. І знайці яго ў двухмільным горадзе — амаль без шанцаў.

Ведаецца, я яго знайшла. Дзякуючы Рэжысёру нашых жыццяў, які дапамог зразумець і адчуць, што з усіх перамяшчэнняў таго дня шукаць трэба менавіта ў аўтобусе, на якім вярталася дадому. А яшчэ дзякуючы зусім незнаёмым людзям — дыспетчару пятага сталічнага аўтапарка, якая, лічы, сярод ночы знайшла кіроўцу таго аўтобуса, і самому кіроўцу, які, ужо на той час прыехаўшы ў парк, уважліва агледзеў салон і знайшоў прапажу на падлозе пад сядзеннем. Я хацела тут жа імчацца забіраць дарагую мне рэч, але ён, даведаўшыся, што збіраюся ехаць на таксі, адгаварыў і назаўтра раніцай, у свой выхадны, па дарозе на лецішча прывёз мне яго пад дом. Ад матэрыяльнай падзякі катэгарычна адмовіўся, я не паспела нават як след падзякаваць яму на словах — ён хуценька, бы ўцякаючы і саромеючыся, сеў у машыну і з'ехаў з двара...

Я менавіта так гэтыя дзве падобныя і непадобныя гісторыі задумала напісаць, а пасля паразважаць пра нас, чалавекаў, пра тое, чаго мы адно перад адным і перад самімі сабой вартыя. Асабліва, як хацелася падкрэсліць, — у сітуацыях, калі здараецца самае непраўнае. Але яшчэ адна гісторыя, якую пачула раніцай перад тым, як сесці за

камп'ютар, унесла ў задумку карэктывы: сітуацыя, якая яна ні была б, тут абсалютна ні пры чым.

У Дзень Перамогі пляменніца з мужам і малымі дзецьмі вымушаны былі вяртацца з вёскі, дзе жыве сваякроў, у сталіцу на грамадскім транспарце — зламалася машына. Паспявалі на апошні вячэрні аўтобус, што ходзіць па выхадных. Вёска Волма (тая самая, дзе старая сядзіба Ваньковічаў захавалася) у гэтага аўтобуса канцавы прыпынак. Але ісці да разваротнага кальца ў цэнтры з малымі далёка — кіламетра паўтара, і ўвесь час пад гару, тым больш на павароце недалёка ад хаты абсталяваны прыпыначны пункт — з пляцоўкай і сметніцай, як паложана. Туды і пакіравалі нашы маладыя — двухгадовая Верка ў калясцы, чатырохгадовы Максім з мамай за руку... Аўтобус, выехаўшы з-за павароту, нават не прытармазіўшы каля таго прыпынку, дзе яны стаялі, прамчаўся міма. Яны махалі, крычалі — без выніку. Больш за тое, у салоне ехала іхняя сяброўка, якая таксама крычала, барабаніла ў кабіну кіроўцы. Той, не звяртаючы ўвагі, ціснуў на газ, і толькі спыніўшыся на наступным прыпынку кіламетры праз два (на якім не было ніводнага чалавека), не адчыняючы аkenца ў кабіне, па гучнай сувязі абвясціў, што там, дзе ён пакінуў позна увечары сям'ю з малымі дзецьмі, у яго маршруце «прыпынак не прадугледжаны»...

Я не ведаю, дый ведаць не хачу, як завуць гэтага «правільнага» кіроўцу. Але я ведаю, што згублены тэлефон мне дадому прывёз Мікалай Хмелінко, і ў яго не было ніякай службовай інструкцыі, якая абавязвала б яго гэта рабіць. І гэта з усяго вышэйнапісанага — самае галоўнае.

Алена ЛЯУКОВІЧ

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	5.14	20.59	15.45
Віцебск —	4.58	20.54	15.56
Магілёў —	5.04	20.49	15.45
Гомель —	5.08	20.39	15.31
Гродна —	5.31	21.13	15.42
Брэст —	5.38	21.07	15.29

Месяц

Апошняя квадра 8 мая. Месяц у сузор'і Авена.

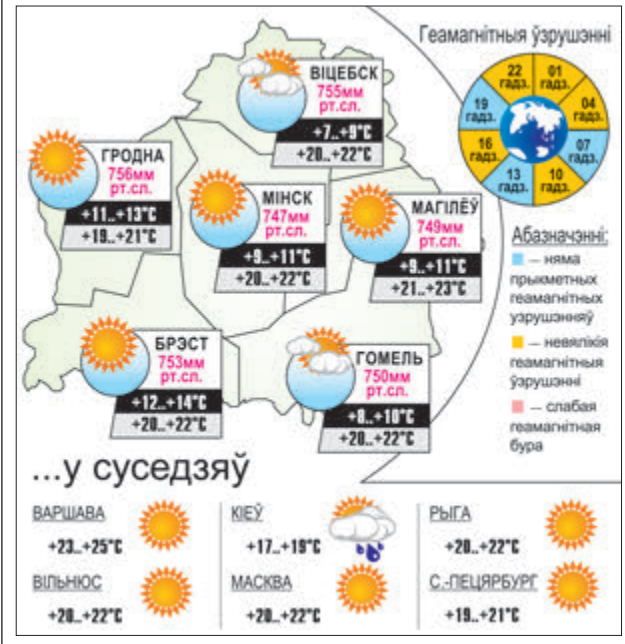
Імяніны

Пр. Ганны, Жанны, Марыі, Яны, Аўсея, Віталія, Кірылы, Максіма. К. Міры, Ігната, Кірылы, Францішка, Якуба.

Фота Ліны МАЛІНІНАЙ.

ЗАЎТРА

Даты Падзеі Людзі

11 МАЯ

1765 год — у Гродне заснавана музычная капэла — прыдворны аркестр А. Тызенгаўза. Капэла лічылася найлепшым прафесійным калектывам у ВКЛ, была вядома за яго межамі, у тым ліку ў Германіі. У 1780 годзе была ангажаваная ў Нацыянальны тэатр у Варшаве. У капэле былі замежныя і мясцовыя музыканты, у тым ліку прыгонныя, якія навучаліся ў Гродзенскай музычна-тэатральнай школе А. Тызенгаўза. Рэпертуар капэлы ўключаў араторыі, месы, сімфоніі, бытавую музыку.

1778 год — нарадзіўся (маёнтак Пацейкі Навагрудскага павета) Міхаіл Мікалаевіч Ачапоўскі, вучоны-аграном, глебазнавец. У 1819—1822 гадах падарожнічаў па Заходняй Еўропе і вывучаў сістэмы гаспадарання ў Англіі, Галандыі, Германіі, Францыі, Швейцарыі. Пасля вяртання з-за мяжы быў прызначаны прафесарам сельскай гаспадаркі ў Віленскі ўніверсітэт. У 1828-м — інспектар школ у Вільні. Член навуковага камітэта пры Міністэрстве дзяржаўнай маёмасці ў Пецярбургу, прамысловага савета, савета народнай асветы, навуковага таварыства пры Горы-Горацкім земляробчым інстытуце. Аўтар шэрагу навуковых прац. Памёр у 1854 годзе.

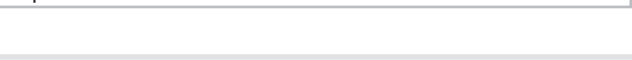
1935 год — быў адкрыты Мазырскі калгасна-саўгасны тэатр. Створаны з удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. З 1937 года мастацкім кіраўніком быў В. Пацехін. У рэпертуары пастаноўкі: «У веснавую ноч» Е. Міровіча, «Партызаны» К. Крапівы, «Не было ні гроша, ды раптам шастак» А. Астроўскага, «Каварства і каханне» Ф. Шылера і інш. У 1938 годзе быў рэарганізаваны ў Палескі абласны драматычны тэатр.

1721 год — Камер-калегія ў Расіі выдала ўказ, які прадпісваў жаць хлеб не сярпамі, а косамі з граблямі (як у Прыбалтыцы, каб скараціць страты пры ўборцы).

1858 год — нарадзіўся Карл Гаўптман, нямецкі пісьменнік, паэт, драматург. Аўтар драм «Арфа караля», «Напалеон Банапарт», раманаў «Мацільда», «Эйнгарт-насмешнік» і іншых. Памёр у 1921 годзе.

1910 год — быў сплунчаны на ваду крэйсер першага рангу Балтыйскага флота «Аўрора». Закладзены карабель быў 23 мая 1897 года. У 1948-м пастаўлены на вечную стаянку ля Петраградскай набярэжнай.

1939 год — пачаўся ўзброены канфлікт на рацэ Халхін-Гол, які ў Японіі называюць «Наманханскім інцыдэнтам», — гэта баявыя дзеянні паміж СССР і Японіяй у 1939 годзе на тэрыторыі Манголіі недалёка ад мяжы з Маньчжуріяй. Яшчэ ў 1932 годзе Японія, акупіраваўшы Маньчжурію і Унутраную Манголію, стварыла там дзяржаву Маньчжоу-Го, якую СССР разглядаў, як адзін з плацдармаў для будучага ўварвання ў савецкае Прымор'е і Усходнюю Сібір. Улічваючы напружанасць становішча, урады СССР і МНР у 1936 годзе падпісалі Пратакол аб узаемнай дапамозе, які змяшчаў абавязальнасць СССР «абараняць мангольскія межы як свае ўласныя». Пасля жорсткіх баёў Квантунская армія да 31 жніўня была разгромлена, а тэрыторыя Мангольскай Рэспублікі ачышчана ад войскаў праціўніка. Страты з абодвух бакоў вылічалься дзясяткамі тысяч забітых і параненых.

УСМІХНЕМСЯ

Вяду машыну, побач жонка: — Васіль, хочаш, я падаю табе на дзень нараджэння партманет? Ці заціск для грошай?
— Вазьмі левы рад. Вярніся ў правы. Навошта ты пасярэдзіне едзеш?.. Тут павярні, будзе кармацей. Па гэтай вуліцы не трэба — шмат святлафораў...
Міма праехаў мужык, адзін у машыне. І як ён ведае куды ехаць?..
— Заціск для грошай у мяне ўжо ёсць, гэта мая жонка.
Амаль любы від спорту становіцца лепшы.
...Калі ён пляжны і жаночы.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФРЫЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯУКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by/>
 e-mail: info@zviazda.by,
 (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1792.

Нумар падпісаны ў 19.30
 10 мая 2018 года.